

Posamezna številka 6 vinarjev.

DAN izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravništvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiis se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znakmo.

Telefon številka 118.

Kvaražugoni.

(K nadomestnim deželnozborskim volitvam v Ljubljani.)

Jovan Koseski, svoje dni do neba poveljevan pesnik slovenski, je skoval gorenjo besedo, ki naj označuje ljudi, kateri žugajo, prete kvaro, škodo. — Fran pl. Sukič, bivši deželni glavar vojvodine Kranjske in svoje dni do neba poveljevan politik slovenski, je segel ob neki priliki v bogato zalogo Koseskega skovank ter je z grmečim glasom vrgel liberalcem, svojim nekdanjim zaveznikom, kvaražugone v obraz, hoteč s tem uničujoče označiti njih »pogubno politiko«. Tisti čas, ko so se Koseskega poetični kvaražugoni pomladili in popolitčarili v Sukičevih vrstah, je Fran pl. Sukič zibal rumeno pšeničico iz klerikalnih jasi. Komaj pa je bila beseda izrečena in vržena liberalcem na nezgodne glave, že so se jasli z rumeno pšeničico izpodmaknile od Sukičevih lačnih ust, da je moral trpeti prave Tantalove muke in je bil prisiljen svojim novim klerikalnim zaveznikom zapeti žalostno varianto narodne pesmi: »Adijo, pa zdravi ostanite!«

Sukičetu, užaljenemu levu, niso solze slovesa zamorile pevajočega glasu, nego šel je na svoj kamen, sedel za mizo, in napisal celo dolgo pesem prokletstva, naslovljeno na vladajočo večino deželnega zbora. Ta pesem obsodbe se imenuje s pravim imenom »Deželni zbor kranjski in deželne finance«, krajše bi ji rekli: »Kranjski kvaražugoni.«

Prva pušica torej, ki jo je Sukič izprožil s svojega političnega loka, ni zadelo svojega smotra; pač pa je druga, otrovana z žolcem zvišne politika, zadelo naslovljenec naravnost v srce: kvaražugoni sedaj tako globoko in čvrsto žije v klerikalcih, da ni mogoče bolj izteptati iz kožuha!

Kdor pozna Sukičev smeh, ta mora reči, da je njega škodoželjnost opravičena in njega sarkazem utemeljen...

Sukič je gotovo ni naša simpatija in tudi nikoli ne bo, čeprav v tem hipu pozoblje vse klerikalce s kostmi in kitami vred. Dasi je politika nestalna, vendar moremo ceniti samo tistega moža, ki ostane zvest svojim nazorom in ki v politiki ne išče vedno le — samega sebe. V tem primeru pa moramo reči, da smo s pl. Sukičem anih misli. Dete je krstil s pravim imenom, čemu bi mu ni izbrali drugo ime? Kvaražugoni ostanajo kvaražugoni tja od Sukičevoga kumovanja pa vse do konca dni!

Ni treba nič dopovedovanja in dokazovanja, da uverimo svoje čitatelje o tem, kako kvarljivci, egoisti in nestrpni so klerikalci. Njih dejanja govore! Ljubljancani že čutijo okovano peto klerikalnih nasilnosti, čutili jo bodo še bolj, ko bo treba novemu cestnemu zakonu mašiti globoko dno, ki bo pilo kri in mozeg ljubljanskih davkoplačevalcev. Čigavo delo je to?

To je delo naših kvaražugonov! Z razveljavljenjem mandatov Reiserja in Ribnikarja so klerikalci naravnost razžalili ljubljanske volilce, ki so ob popolnoma pravilni in zakoniti izvolitvi poslali v deželni zbor dva zastopnika svojih interesov in svojih nazorov. To jasno izraženo politično zavest ogromne večine ljubljanskega volilstva pa so klerikalci osmešili s tem, da so optevali zakon, oropali volilce dveh zastopnikov in ob nepopolnosti deželnega zbora preosnovali deželni volilni red tako, kakor to kaže in odgovarja njih strankarskim interesom in kakor je to na škodo interesom ljubljanskega mesta!

To politično rokovnjaštvo stoji tako osamljeno v zgodovini političnih bojov, da se ves civilizovani svet čudi, kako je tako dejanje v sedanjem prosvetljenem veku sploh mogoče! In že samo to dejanje, ta razžalitev ljudske volje, to teptanje ljudskih pravic zahteva za neizprosno odločnostjo in močatostjo, da se ob nadomestnih deželnozborskih volitvah, ki se vrše v Ljubljani dne 24. t. m., strnejo vse napredne vrste in udarijo s skupnimi in združenimi silami na skupnega sovražnika!

Tak skupen in enoten boj naj se glasi kakor mogočen protest proti klerikalnim nasiljem in proti vsemu temu, kar so klerikalci Ljubljani slabega storili! Le ozrite se samo na prostor, kjer je stalo staro vojaško oskrbovališče! Ker so klerikalci prepredili, da ni smela »Kreditna banka« ondi postaviti svojega impozantnega poslopja, so s tem oškodovali mestno občino kot tako za ogromne vsote, oškodovali pa so tudi ljubljanske delavce in obrtnike, ker so bili s tem oropani gotovega zaslužka. Pogeljte samo vsa takozvana katoliška podjetja, ki jemljejo stotinam delavcev in obrtnikov kruh! Ozrite se po Ljubljani, kamor se hočete, na vseh koncih in krajih se kažejo zle posledice klerikalnega sovraštva proti beli Ljubljani! Pozabiti pa ne smemo končno dejstva, da se je klerikalni deželni glavar dr. Susteršič izrekel proti potrebi jesenskega zasedanja deželnega zbora, da tako onemogoči pravočasno razpravljanje in sklepanje o pre mnogih zadevah, ki so za Ljubljano naravnost vitalnega pomena!

Kjer le morejo, tamkaj delajo naši klerikalni kvaražugoni z vsem parom, da prizadenejo Ljubljani udarec za udarcem tako glede socialnih, kakor glede kulturnih in narodnih njenih potreb. Zato pa veljaj vsakemu posamezniku in vsem skupaj naš bojni klic: Klerikalni kvaražugoni, roke stran od napredne slovenske Ljubljane!

Slovensko vseučilišče in narodna vzgoja.

Slovenecem neugoda politične konstelacije so krive, da se je vprašanje o slovenskem vseučilišču, kjer bi se osredotočila narodova znanost in na njeni podlagi ustvaril narodni vzgojni vzpored, pomaknilo v daljno bodočnost. Prisiljeni smo svojo vzgojo na drug način pospeševati, zakaj zaradi političnih neugodnosti ne smemo dopustiti, da bi narod moralno, etično propadal.

Vsak posameznik pride enkrat v življenju — če namreč ni pretop! — po krajši ali daljši križevji poti do samovzgoje. In samovzgoja je pa vendar cvet in ideal vse vzgoje. Samovzgoja ne dovede človeka samo do višje kulturne stopnje, nego mu v prvi vrsti odpre pogled vase, da spozna svoje moči in svojo vrednost in tako stopi v vrsto sebi enakih, ki se bojujejo za iste smotre.

Isto je pri narodih. Tudi oni morajo enkrat začeti s samovzgojo, zakaj drugače utonejo v morju človeštva. Oni narodi pa, ki nimajo te moči v sebi, imajo napisano smrtno obsodbo že v svojih očeh, in kdo ve, če že ni blizu oni vek, ki jim bo pel — miserere Naš narod pa kaže vendar toliko žilavosti pri zidanju razrednih najnaravnostnih postav, pripadajočih vsakemu bitju eo ipso, torej ima bodočnost! Zato se pa mora že vendar enkrat začeti intenzivnejše vzgajati v lastnem duhu, ne samo v lastnem jeziku. Saj je že Tolstoj dejal:

»Ah, sir, gotovo so sporočili vašemu Veličanstvu kaj zlobnega, napačnega o tem mlademu možu! Nikdar ni utripalo poštenejše srce v bolj viteških srcih! Nikdar se ni vzdramil na svetu prikupljivejši duh! Priznam, da ima nekoliko vroče krvi... Toda razen tega se ponaša s lastnostjo, ki bi za gotovo omilila kralja, ker cenil to čudnost: pogum!«

»Dovolji me, mojster!... Ta... zlahtni vitez se bo že sam pomenil z mojim velikim profosom in... s krvnikom... Ali ni privedel semkaj neke deklice?...«

»Da, sir.«
»In ta deklica je še v vaši hiši?...«
»Da, sir.«
»Mojster Dolet, privedite mi jo takoj!...«
»Ne, sir.«
»To je upor!« je zarenčal kralj.
»To je čast, sir. Rajši se izpostavim vašemu srdu, kakor vašemu zaničevanju. Sir, prisegel sem, da otrok ne pojde iz te hiše. Kaj bi mislilo vaše Veličanstvo o svojem podložniku, ki bi prelomil objlubo, oskrnil svetost prisega?...«

Kralj je molčal nekaj trenutkov. Razumel je, kako napačno je ravnal in kako mrzko je njegovo postopanje. Čutil se je ponižanega; nehoti se je primerjal s tem skromnim meščanom, s tem tiskarjem, čigar mrini pogled in dostojanstveno obličje ga je navdajalo nehoti s spoštovanjem... in to ga je zmanjševalo v lastnih očeh.
»Mojster,« je izpregovoril s srditim drhtečim glasom, vaše desede mi dokazujejo očitno, kar vem že dolgo časa: da ste polni zlega duha in da posvečena avtoriteta kralja nima nad vašo pokoščino nič več oblasti kakor ča-

»Sola je dobra samo tedaj, če se seznanj z vsemi zakoni, po katerih živi narod.«
Vsi narodi to že davno upoštevajo. Pogledimo na primer samo sosede Italijane ali Nemce! Če je še tako ničevostni znak naroda, a povzdiguje se kot bivstvo, svetinja.

Mi pa imamo navado, da odkrivamo samo napake in — prevzeti politične strasti — kažemo smo grehe drugega. Kar je dobrega v nas, tega nečemo videti.

Samo mi Slovenci se vzgojujemo še zmeraj po diktatih mož, ki ne izhajajo iz naroda, dasi dobro vemo, da rabi naša narodna psiha nekaj drugega nego italijanska, nemška itd. Obdani smo res od težkega obrčca, toda od juga nam sije izza morskih temin še blagodejen žarek upanja in v sebi še čutimo moč.

Zaraditega pa: sestavimo si lastni vzgojni program!

To je sicer jako težko, a če pomislimo, koliko je slovenski profesorjev, učiteljev in drugih, ki bi k temu lahko veliko pripomogli, se nam ni treba ničesar bati. Treba pa je dejanja in ne samo besed, treba je zbujačiveselje do dela in delavce navduševati, ne jih pa ubijati!

V svojih društvih in potom svojih glasil bi začeli polagoma zbirati kamenčke in če bi vztrajali, nastane v kratkem iz tega lep dom, ki nam bo v ponos in čast. Pri tem pa moramo pomisliti, da je največja možna naša duša v čuvstvu in da bi bilo treba umstveno in voljno stran delce malo bolj izobraziti. V poštev vzemimo samo vprašanja: Kaj smo? Kam hočemo? Kako prišli tja?

Upamo, da ne pridejo te besede do gluhih ušes!

Treba je samozavesti in odkritosrčnih odgovorov na vsa gorenja vprašanja. Dajmo si sami, česar nam drugi ne dajo, dasi bi nam morali dati! Dajmo sebe samim sebi! Ne bodimo le sužnji, ampak bodimo zavedni delavci na svoji njivi!

DOPISI.

Kako klerikalni deželnozborski poslanci drže svoje objube? (Iz Kostanjevice.)
Pri občinskih volitvah v Kostanjevici so klerikalci edinole s tem zmagali, da so volilcem nagrozili, češ, če boste zopet volili naprednjake v odbor, tedaj garantiramo, da vam deželni odbor ne dovoli niti ene prošnje v gospodarskih interesih. Kostanjevica potrebuje nujne izpeljavi vodovoda, regulacije Krke, izboljšanje ceste na Kalje (žumberski okraj). Tudi če se kdo obrne posebnemu interesu s kako prošnjo do deželnega odbora, njegova prošnja v tem slučaju ne bo uslišana. Mi imamo sedaj moč v svojih rokah, liberaci ne morejo brez nas ničesar storiti. Glede ceste na Kalje, ki tvori glavni promet Kostanjevice z žumberskim okrajem se je tudi poslanec Hladnik pismeno zavezal, da bo ta cesta gotovo takoj popravljena in prelozena. Isto so objubili tudi merodajni faktorji pri deželnem odboru, pripravljali so potrpljenje dokler bo potrjen novi cestni zakon. Te grožnje in objube so rodile pričakovani uspeh. S klerikalci je potegnili tudi toliko takih, ki bi sicer napredno volili, da je prišel napredni odbor v klerikalne roke. In zdaj so zapeljani volilci čakali, da jim klerikalni mogotci izpolnijo svoje objube. Pa minulo je leto in še vedno čakajo brez vsakega najmanjšega uspeha. Klerikalci dosedaj za Kostanjevico niti prsta niso ganili, kvečjem če se uvažuje, da sta jih dr. Benkovič in Hočevar skušala pri na-

črtu železnice Brežice - Novo mesto oškoditi s tem, da se iz njunega načrta popolnoma izločila mesto Kostanjevico. Posl. Hladnik je tudi dosegel uravnavo ceste, toda čuje, ne tam kjer se je pismeno zavezal, ampak v notranjskih rovтах, torej v kraju, kjer on sploh poslanec ni. Pri napeljavi vodovodnega načrta, katero delo je že prejšnji napredni odbor prevzel, so domači klerikalci že takrat tako zlobno nasprotovali, da so pustili vsako noč sproti podreti vse naprave v svrhu merjenja vode pri Obrhu. Cesta na Kalje je danes taka, da je najgriji vaški kolovoz bolj od te ceste. Sedaj se ljudem odpirajo oči, ko je prepozno. Pa je čisto prav tako. Le na ta način se bodo polagoma tudi najbolj zarukani izpametovali.

Kdor želi zaostale številke romana »V senci jezuita« naj se takoj naroči na »Dan«. Na zahtevo se vpošlje vse zaostale številke romana brezplačno. Zahtevajte »Dan« po vseh tobakarnah in gostilnah. Kupujte »Dan«, ki je edini vseslovenski neodvisni jutranji list! Stane samo 6 vinarjev.

DNEVNI PREGLED.

Udeležencem glavne skupščine je dovolilo ravnateljstvo južne železnice okoli 20% znižano voznilno s postaj od Gradca do Logatca, do Trsta in nazaj v oddaljenosti 101 km. Za tozadevno legitimacijo, ki celja za čas od 20. do 25. septembra t. l. za vse osebne in brzovlake oglašiti naj se vsak, kdor želi dobiti, v pisarni družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, »Narodni dom«.

Duhovniška hvaležnost. O tej točki bi vedel zdaj nekaj pripovedovati Jože Fras, posestnik v Selcih pri St. Lenartu v Slov. Goricah Leta 1896 je smatral župnik pri sv. Rupertu v Slov. Goricah, Ivan Pajtlar, za umestno, obremeniti svoje pohlevne bvece s tem, da je zahteval od cerkvenega konkurenčnega odbora postavitev novega hleva. — Ker pa je včasih tudi najpohlevnejši konkurenčni odbor v denarnih stiskah je naprosil gospod župnik posestnik, Fras, naj bi posodil odboru 2000 kron proti 6% obrestovanju, da bi ta hitro mogel ustreči župnikovi želji. — In res. Imenovani kmet je šel v okrajno hranilnico po svoj tam naloženi denar ter ga izročil dne 18. maja 1896 župniku. Objednem je sprejel od cerkvenokonkurenčnega odbora podpisano, od župnika spisano in podpisano izjavo, v kateri se potrdi pravilnost sprejema denarja. Pri tem dejanskem položaju bi s moral vsakdo misliti, da mora biti župnik kmetu za to uslugo hvaležen ter da bi bila prava skrb župnika, skrbeti za to, da bi kmet dobil svoj denar zopet nazaj. — Kdor to misli, ne pozna večine duhovščine. — Kaj še! Celih 16 let je prosjačil Fras okoli župnika in odbornikov da je tu pa tam sprejel nekaj svojega denarja. Za ostanek pa je še moral končno tožiti ta famozni odbor, ki je bil po daljši obravnavi obsojen povrniti Frasu dolžni ostanek. Ker tega odbor kljub sodbi ni hotel storiti, je moral Fras še vložiti zoper istega eksekucijo. Tu se je naj bolj kazalo, kdo tiči za tem žalostnim postopanjem v odboru. Župnik se je obnašal pri tej priliki tako, da bi zaslužil drug odgovor, nego se mu je dal. Fras bo sicer kljub temu dobil svoj denar, samo mnogo več bode pač stala

LISTEK.

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalje.)
Vstal je in se poklonil globoko.
»Vaše Veličanstvo je dobro došlo v mojem stanovanju. Kljub okolnostim, ki me iznenajajo, ostane ta posest v večno čast moji hiši. Naj blagovoli vaše Veličanstvo odpočiti v tem naslanjaču... Julija, vzemi zlato čašo in jo nalij s starim burgundcem, ki ga hraniva od rojstva najine hčerke. Hiti ponuditi našemu siru dokaz gostoljubja in vdanosti, do katere ima pravico...«
»Že dobro, mojster, že dobro!« je rekel kralj v čudni zadregi.
»Ah, sir!« je povzel tiskar, »nikdar se ne bom mogel potolažiti, da sem pustil čakati vaše Veličanstvo... Če bi bil vedel, kako visok gost t'ka na moja vrata! Če bi bil vsaj gospod zaklical besedo, pred katero se ukloni vsak dober podložnik: V imenu kralja!«
»Res,« je zajekal poročnik, »pozabil sem zaklicati: V imenu kralja! — Toda...«
»Molčite!« je ukazal Franc I. »Mojster Dolet, ne obtožujem vas. Hitimo rajši k stvari. Pravkar vas je posetil za malo časa neki možki... nekakšen rokovnjač... z imenom Manfred...«
»Da, sir,« je odgovoril Dolet. »Moj prijatelj je...«
»Vaš prijatelj je! Mojster, čudno prijateljstvo imate!...«

stiltljiva avtoriteta svete Cerkve... Sicer pa razumem čuvstvo, ki je narekovalo vaše besede — pozabiti hočem, kar sem slišal... Dajte deklico sem, mojster Dolet!«
Poročnik in vojaki so poslušali ta razgovor z naraščajočim strmenjem. Kakšna neznan zmedenost je morala tretji kraljevo dušo, da tiskarjeva upornost ni izzvala strašnega izbruha jeze!...
In drznili so se ogorčenja, ko so slišali Doletov odgovor:
»Sire, svojim besedam, ki jih je pravkar slišalo vaše Veličanstvo, nimam dodati ničesar!«
»Preiščite to hišo!« je zamrmral Franc I. »Primitve tega človeka in tirajte ga v Bastiljo!«
Julija je vzkrinknila od groze in hotela pasti možu okrog vratu; a že so ga bili obkolili vojaki...
Sirove so sunili nesrečno ženo stran, da se je zgrudila v naslanjač.
Zdajci pa se je dvignila zavesa pred skrivališčem.
Pojavila se je Žileta, blede, toda trudna, in stopila proti kralju, ki jo je gledal ves zmeden v vrtincu tisočerih čuvstev ter jo motril z željno radovednostjo.
»Moja hči!« je zamrmral s tako tihim glasom, da ga ni slišal nihče drugi.
Dolet je pogledal svojo hčer Aveto z očesom polnim strašnega očitjanja.
»Oče, oče! Kar sem mogla, sem storila, da ji ubranim!« je vzkrinknilo ubogo dekle.
»Sir!« je izpregovorila Žileta z glasom, ki je jedva treptala, »neznani mi je vzrok preganjanja, ki ga moram trpeti... Čakam, da mi ga poveste!«
Smrtno molčanje se je storilo v dvorani.

Dolet, obkoljen od vojakov, je pogledal Žileto z živim občudovanjem... Julija in Aveta sta plašno sklenili roke...
Kralj pa je blede in zardeval po vrsti... Vrvež misli se je boril v njegovi glavi. Zašel je bil v sotesko brez izhoda...
»Dete moje,« je zamrmral naposled... »nihče vas ne preganja... kolnem se vam... dajem vam besedo kot plemič in kralj, da boste spoštovani... in da nobena beseda, nobena žaljiva gesta... Žileta — vi morate iti v Luver!...«
Ostudna misel mu je prešinila možgane.
»Ali greste vi v Luver,« je zaključil z navidezno večjo hladnokrvnostjo, »ali pa pojde mojster Dolet v Bastiljo... Izberite: to ali ono!«
»Sir! Sir!« je vzkrinknil Dolet, »ne zlorablajte nedolžnosti tega otroka! To je znano!«
»Tiho! Če ne tako mi Boga, vaša zadnja ura je prišla! Moja potrpežljivost je pri kraju! Krvnik že čaka na vas, mojster Dolet!«
»In na vas, sir, čaka zgodovina, krvnik, ki je strašnejši od vašega rablja!...«
»Sveta Bogorodica! To je preveč!... Oficir, v Bastiljo z njim!...«
»Sir, eno besedo!« je viknila Žileta in planila pred vojake. »Pojdem z vami, a pod pogojem, da takoj izpuscite pogumnega moža, kt celo v tej nevarni minuti še očetuje njej, ki nima očeta!...«
Franc I., ki niti za hip ni umaknil oči od Žilete, je prebledel in vztrepetal ob sedah.
(Dalje.)

— Dolgi prsti. V Kosezah je služil v rudokopu Franca Jontesa 22letni dninar Franc B. Dne 2. avgusta t. l. se je podal delodajalec v rov, kjer so bili zaposleni štirje delavci, da vidi, kako napreduje delo. Zunaj je odložil svojo suknjo, v kateri je bila denarnica. Ko je hotel gospodar čez par dni izplačati delavcem tedensko plačo, je, brskavši po denarnici, zapazil, da mu je iz nje zmanjkalo kakih 110 K papirnatega denarja. Osumil je dninarja Franca B. Fant je dejanje priznal. Za tatvino se bo pokoril 2 meseca v deželni ječi in bo vžival vsakih 14 dni en post in eno trdo ležišče. Ukradeni denar so našli še nedotaknjen pri fantu in ga izročili lastniku Jontesu nazaj.

— Na vasi pri dekletih. Mlada kri ne da spati marsikateremu korajžnemu fantu. Eden išče razvedrila pri svojem dekletu, drugi v krčmi, kakor je že komu sojeno. Rakitniška fanta Ivan Borštnik in Jože Rot pa najraje iščeta obeh zabav: najprej vina, potem pa dekleta. Tako sta jo omenjena dva pogumno prisekala v noči med 15. in 16. junijem t. l. iz neke krčme v Rakitni in sta jo vriskaje mahnila pod okna vaških deklet. Pri Micki Mikuš sta imela srečo: deklet jima je odprlo okno in jima privoščilo prijazno besedo. Bolj nesrečna sta pa bila vasa valca pri sosedki Anki Keržič, kajti ona spi v sobi pri materi in ne odpira rada ponočnjakom. Mogoče je pa tudi, da ne mara za fante. Ko jo pričneta pozna gosta klicati, jima ona res odpre okno, a se vrne takoj k svoji materi v posteli. Fanta se pa ne dasta kar tako odgnati. Začela sta vpiti in razsajati okoli hiše. Podrla sta vrtni plot in začela metati v hišo kamenje in polena. Tudi na vrata sta rukala, da je bilo joj. Prestrašeni ženski, mati in hči, sta začeli vpiti na pomoč svoje sosede. To je pomagalo. Ko sta prišli na pomoč dve sosedi, sta se fanta preplašila in jo pohajala v temni noči. V petek sta stala korajžna vasa valca pohlevna in skesana pred deželnim sodiščem. Ivan Borštnik je dobil za svoje početje 14 dni, a Jože Rot deset dni zapora. Tudi morata povrniti Ani Keržič 5 K 60 vin. napravljene škode.

Veselicentvski Sokol. Včeraj je imel Sentiški Sokol svoj dan. Na njegovo prireditve so prišli tudi: Ljubljanski Sokol, Sokol I., Sokol II. in Sišenski Sokol. Sentiški Sokol je prišel Ljubljancem naproti in se je takoj vršil obhod po St. Vidu. Iz naprednih hiš so vsele zastave. Ljudstvo je Sokola pozdravljalo. Na to se je vršila telovadba na travniku g. Cirmana. Nastopil je domači Sokol in ljubljanski Sokol z naraščanjem. Proste vaje je izvajalo 70 Sokolov pod vodstvom podnačelnika Sentiškega Sokola. Po telovadbi se je razvila lepa veselica. Igrala je domača godba, v treh paviljonih so stregle domače gospe in gospodične. Bilo je prav veselo. Na veselici je bilo največ domačega ljudstva. Ljubljanski Sokoli so ob 7. zvečer odšli. Sentiški Sokol se je izborno izkazal in mu želimo nadaljnjih uspehov.

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal g. notar Carli v Žužemberku 5 K iz kazenske poravnave Košak kontra Zabukovec. G. Luka Cesnik z Bača pri Knežaku je daroval 10 K in obenem izročil večjo vsoto starega in tujega denarja gospe Mar. Urbančičeve. G. Louis Pirc v Clevelandu je poslal po tvrdki Fr. Sakser, New York, zopet 50 K. G. Pirc deluje resnično zorno in požrtvovalno v korist Ciril-Metodove družbe. Gdč. Vida Cvar je nabrala v veseli družbi v Ortneku 2 K. Družba je prejela prebitek veselice počitniškega tečaja »Slovenske šolske Maticice« v znesku 24 K. — Hvala!

Slov. pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« priredi v soboto, dne 5. oktobra t. l. v dvorani Mestnega doma koncert. Ker bo to po dolgem času zopet resnejša glasbena prireditelja, ki ima na vzporedno najnovejšo slovs. skladbeno ljubljansko občinstvo že sedaj opozarjamo. O vzporedni, ki bo jako zanimiv, poročamo pravčasno natančneje.

Povodom cvetličnega dneva nabral »Tamburaški veseli stol« v gostilni Leon, Florijanjska ulica, 2 K.

Popravek. Hrvaško pevsko društvo »Lovcu« se imenuje Zora, ne pa Jova, bilo včeraj pomotoma tiskano.

Kinematograf »Ideal«. Danes zadnji dan izbornega sporeda. Ugaja posebno krasna kolorirana drama »Sovraštvo Mirke« in Nordisk-film »Med nebom in yodo«. Jutri učinkovita detektivska drama »Železna roka«.

Obrambna razstava.

Včeraj se je otvorila v Jakopičevem paviljonu v Tivolu I. slovenska obrambna razstava, ki jo je priredila »Prosveta« s sodelovanjem Adrijanskega manjšinskega odseka. Natančneje poročilo še itak prinesemo, danes le omenimo, da je dolžnost vsakega zavednega Slovenca, obiskati to zanimivo razstavo.

Vsako bo našel zanimivosti in lahko rečemo, da je razstava popolnoma uspešna, in da nas nekatere stvari naravnost presenetijo. Imamo predvsem na mislih tabele, ki zelo nazorno kažejo našo mizerijo v ljudskem šolstvu. Danes imamo čez polovico vseh utrakvističnih šol in poleg tega je utrakvističen tukaj sploh nezakonit. Koroška je v različnih mapah znazornjena, nazadovanje Slovencev po zadnjem številu po sodniških okrajih, karta umrlih šomodskih Slovencev na Ogrskem, velika narodnostna karta Ogrske, ki jo je posodil gosp. Trstenjak. Lepe in pregledne slike kažejo priseljevanje Slovencev v mesto, in preseneti vas veliko večja slika, ki predstavlja slovenskega priseljence v Trst, kakor velikost laškega priseljence. Pred očmi se nam pojavlja slovenski Trst, če si zasigurno ves pritok iz slovenskega zaledja.

Velika rana izseljevanja bje naravnost v oči in vidimo, da je Slovenec na isti karti najzdravejši izmed vseh avstrijskih narodov.

Mogočno hrastovo drevo s šulferajskimi šolami nam kaže skoro tretjino šol, ki se nahajajo na Slovenskem. Poleg pa visi sprejemnica Ciril-Metodove družbe z našimi šolami, katerih število se nikakor še ne more kosati s

številom šulferajskih šol, ki so razsejane edino po Kočevskem. In narodnostna karta kočevske nam predstavlja osupljivo dejstvo, da smo po ljudskem številu od l. 1880. do 1900. izgubili na vzhodu (Maverl); kakor na zapadu (Trava, Draga) veliko zemlje — in to na Kranjskem!

Koliko imalo v Ptuj in v Celju liš v svojih rokah, razširjenje štajerčianstva na ptujskem polju, narodnostna karta slovenske Štajerske po ljudskem številu iz leta 1900, kakor tudi enaka karta Kranjske in zelo razjedena mapa Koroške nam predstavljajo vso nevarnost nemškega navala na naš jug.

Pangermanizem, znanstvena utemeljevana nadvlada germanske rase in vso brutalnost v zasledovanju teh ciljev nam kaže zbrana literatura; ogromen tlak rajha na poznanske Poljake, steptano in razjedeno nekdanjo kraljevino ponosne šlehte nam predstavlja velika karta izdana po stanju z leta 1911.

Slovanski ostanki na Meklenburškem, vsenemški atlant, razširjenje Nemcev po vsem svetu, nadalje meje beneških Slovencev in vse polno drugih zanimivosti ti nudi obrambna razstava.

Zamišljena in izvedena je vsa razstava brez balasta števil, vse je vteleseno v čotah in slikah ter preglednih kartah, kar razstavljene predmete tudi silno dvigne z ozirom na preglednost.

Za nas Slovence je obrambna razstava nekaj novega, pa vendar silno potrebnega in že dolgo pogrešanega. Zanimanje za njo je splošno ter se prenese v Trst, Celje in Maribor.

»Prosveta« pa moramo na uspehu le čestitati.

IV. shod narodno-radikalnega dijaštva.

V soboto dopoldne se je nadaljevalo zborovanje narodno-radikalnega dijaštva v »Mestnem domu«. Na vrsti je bilo predavanje iur. Albina Ogriza: »o verstvu z ozirom na narodno-radikalni program«. Predavatelj je pojasnil temeljno razliko med vero in konfesijo in pomen vere o narodnem in kulturnem življenju. Točka narodno-radikalnega programa: »Vera je privatna stvar vsakega človeka« nima veljave, ker v vsakdanjem življenju to ni resnično. Zato pa je tem važnejše, da vse kulturno in socialno delo stremi za tem, da se ta stavek uveljavi v družbi. Po referatu so posegli v debato: dr. Lah, dr. Vošnjak in tov. Sajovic. Povdarjala se je važnost te točke in se je v celoti pritrnilo nazorom predavatelja.

Popoldanski shod.

Začetek ob pol 4. popoldne. Predsednik V. Saša Železnikar, ki po toplem pozdravu na novo došli narodno-radikalni starešini preide na dnevni red, na katerem stoji resolucije kot zaključek dvodnevnega dela. Po živahni in silno zanimivi debati, v katero so posegli vmes prof. Brce, dr. Pestotnik, Ad. Ribnikar, dr. Rostohar, iur. Sajovic, dr. Vošnjak, so se sprejele sledeče resolucije:

Narodno-radikalno dijaštvo, zbrano na IV. svojem shodu v Ljubljani, izjavlja

1. k narodnostnem vprašanju: Z ozirom na naše narodnostno načelo in tozadavne resolucije z naših shodov, pozivljamo slovensko dijaštvo, da se prične temeljiteje baviti z vprašanji, ki izvirajo iz cilja »Združena Slovenija«. (Referent dr. iur. Ivan Sajovic.)

2. K vseučiliškem vprašanju: 1. Akademiki, zbrani na IV. narodno-radikalnem shodu v Ljubljani zahtevajo ustanovitev slovenskega vseučilišča s sedežem v Trstu, ki bi vstrezalo potrebam obeh slovenskih narodov na jugu. Z ozirom na gospodarski in merkantilni značaj Trsta bi bila naloga takega zavoda, gojiti

posebno v okviru državnoslovne in pravne fakultete tudi gospodarsko praktične, pomorske in trgovinske discipline. Ustanovitev slovenske in laške fakultete veže juntkim, tako sicer, da se brez istočasne ustanovitve slovenske ne sme otvoriti italijanska pravna fakulteta.

2. Izrekajo se za popolno reciprociteto zagrebškega vseučilišča za vse dežele avstro-ogrsko monarhije.

3. Pozivlja se vlada, da odpravi gorostasne razmere na šolskem polju po slovenskih deželah in zlasti v Trstu in da ustanovi nemudoma prepotrebne slovenske ljudske, strokovne in srednje šole.

4. Pozivlja se vlada, da pospešuje z gnotnimi sredstvi habilitacij o slovenskih docentov na kateremkoli vseučilišču avstro-ogrsko monarhije za bodoče slovensko vseučilišče.

5. Pozivlja se politično društvo »Edinost« kot poklicana politična organizacija tržaških Slovencev, da ustvari akcijski odbor, ki naj bi se ustavno bavil z našim vseučiliškim vprašanjem in vodil priprave, kar tiče bodočih učiteljev kakor tudi vodil vse politično in časopisno delo za slovensko vseučilišče.

6. Pozivljajo se vsi poslanci, deželni zbori, občine in društva, da ukrenejo vse potrebno v tem oziru, oziroma, da spremenijo svoje dosedanje sklepe v smislu naše sedanje zahteve »Slovensko vseučilišče v Trste«. (Referent dr. fil. Lavo Čermelj.)

3. K verskemu vprašanju:

Naloga države je, da čuva potom svojih osnovnih zakonov svobodo vere in vesti. To zahteva strpnost napram vsem konfesijam, ki jih je smatrati v naših konkretnih razmerah za glavni predpogoj uspešne rešitve jugoslovanškega vprašanja. Taka strpljivost pa ni isto veljavna z indiferentnostjo napram verskim problemom, ki kot izrazi višje čustvenosti predstavljajo važne etične vrednote. Ako se pa uveljavljajo konfesionalni nazori na neetičen način, in ki je škodljiv narodnemu in državnemu sožitju, ni boja proti tem pojavom smatrati za protiverski pokret.

Z ozirom na naš celoten naroden položaj ne kaže trositi si le z vsiljevanjem izvestnega racionalističnega svetovnega nazora med najširšimi narodnimi sloji. Dokler intenzivna splošna kultura ne preinja vseh socialnih razmer in dokler obstoja sedanja ekonomska nerazvitost, ni mogoče na mah in uspešno nadomestiti današnje oblike verovanja doslej zanemarjenih slojev s povsem novim načinom naziranja. Ne smemo namreč prezreti, da je treba zadovoljevati najmanjšim predpogojem narodnega obstanka. Pač pa je pričakovati, da s prodiranjem občne kulture in višjih življenjskih oblik bo verski in socialni moment podvržen trenutnemu kulturnemu stanju odgovarjajoči preobrazitvi.

Ker se temeljno razlikujejo znanstvene in verske predpostavke, ni z verskimi naziranj pobjitati znanstva istotako kakor ni mogoče z znanstvenimi argumenti zavračati verskih pojavov. Zahtevati je povsem svobodni razvoj udejstvovanja znanstvenega mišljenja in žeteti je, da najdejo vse sile, ki stremijo za splošnim kulturnim razvojem, na vseh poljih svobodno torišče.

Po resolucijah so se jele obravnavati interne zadeve: organizacija, publikacija, taktika. Referent predsednik eksekutive dr. Ivan Rozman poda vsebino in način celokupnega sedanjega udejstvovanja narodno-radikalne struje in poda konkreten načrt za prihodnost. Po občirni in temeljiti debati so se sklenili važni sklepi internega značaja, katerih posledice se pokažejo v najbližji prihodnosti.

Odgovorni urednik Rađivoj Korena.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Dva dijaka se sprejme k boljši radbini na hrano in stanovanje. Židovska ulica št. 1. III. nadstropje. 624—2

Spretna šivilja in vajenka se takoj sprejme. Kongresni trg 6. II. nad. 636—3

VABILO

na

XXVII. redno veliko skupščino

„Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“

v nedeljo 22. septembra 1912 leta ob 11. uri dopoldne v Trstu v veliki dvorani „Narodnega doma“ (Piazza della Caserma št. 2).

Vzpored.

1. Nagovor prvomestnika.
2. Tajnikovo poročilo.
3. Blagajnikovo poročilo.
4. Poročilo nadzorništvu.
5. Volitev članov v družbeno vodstvo.¹
6. Volitev nadzorništvu (5 članov).²
7. Volitev razsodništvu (5 članov).³
8. Slučajnosti.⁴

Vodstvo „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“, dne 27. avgusta 1912.

¹ Iz vodstva izstopijo letos gg.: Aleksander Hudovernik, dr. Janko Šlebingar in Ivan Vrhovnik, odpovedal pa se je g. dr. Gregor Žerjav. Voliti je torej štiri odbornike za dobo treh let, enega za dobo enega leta.

² V odboru ostanejo gg.: Fr. Črnogoj, dr. Ernest Dereani, dr. Ivan Merhar, Fr. Pahernik, Matja Prosekar, Andrej Senekovič, Luka Svetec, dr. Ivan Tavčar.

³ V nadzorništvu so bili gg.: dr. Fran Ilešič, dr. Alojzij Lavš, dr. Vladimir Ravnihar, Matja Rode, Miloš Štüber.

⁴ V razsodništvu so bili gg.: dr. Vinko Hudec, Ernest Dereani, dr. Ivan Merhar, Fr. Pahernik, Matja Prosekar, Andrej Senekovič, Luka Svetec, dr. Ivan Tavčar.

⁵ Do dne 27. avgusta t. l. so podani predlogi, katerih bode sklopala velika skupščina: a) za štajersko se ustanovi mesto posebnega potovalnega učitelja; b) glavna skupščina se deli v zaupno in manifestacijsko zborovanje; c) tajnikovo in blagajnikovo poročilo naj se izroči tiskano delegatom 14 dni pred veliko skupščino.

Dostavek: Dne 21. septembra ob 7. uri zvečer bo zaupno zborovanje po § 2. društ. zak. v veliki dvoradi „Narodnega doma“ v Trstu, h kateremu je dostop dovoljen samo proti osebnemu povabilu. Za pokrovitelje in podružnične delegate veljajo »zglasnice«, ki so jih dobili za veliko skupščino, obenem tudi kot legitimacije k zaupnemu zborovanju.

Glavno zastopstvo dunajske družbe

za gradbo centralne ventilacijske kurjave s svežim zrakom

v Ljubljani, Nova ulica št. 3

prevzema vsa v to stroko spadajoča dela, kakor novo in delno vpeljavo in montiranje te kurjave v nova in stara poslopja. — Centralna ventilacijska kurjava s svežim zrakom je najidealnejša, najcenejša, najnačnejša in najzdravejša kurjava za stanovanje, urade, trgovske lokale, vile, šole, gostilne, cerkve itd.

A. SKAZA,

glavni zastopnik za Kranjsko in Primorsko.

Kako se je zgodilo, da se je rešil nesrečni vojvoda iz kraljeve palače in Hiše Saint-Pol? Zgodovina nam poroča le, da je ubežal po ponosenem poskusu, osvoboditi si prestol Francije, iz Pariza; mi se pa s tem kratkim poročilom ne moremo zadovoljiti, zakaj niti trenotek dolgo nočemo pustiti čitatelja pred vprašanjem, ki bi mu težko sam našel odgovora. V hipu, ko je pristopil Savoisy in kriknil: vaš meč, vojvoda! — so potegnili pristaši vojvodo med se in se prerili po peklenskem boju na dvorišče. Dosegli so vrata in takrat so pridrveli trije možje in se vmešali v boj; strašen orjak je delal se sekiro pot, divji kapitan je besno bil na vse strani in golobrad mladenič se je obnašal hujše od živiga vraga. Dosegli so vrata, odprli jih in spustili mostič. Vojvoda je še videl, kako je navalil gardni kapitan na mladeniča in zakričal:

— Zakaj izpušča morilca!

— Morilca? Ne, očeta Roselys! . . .

Epilog.

Tukaj končuje naša povest, Cenjena bralka in bralec si v duhu lahko predstavljata srečo gospodične Roselys d'Ambrun in gospoda Hardy de Passavanta in materinsko blaženost Lavre d'Ambrun. Vrli Tamnegny du Chatel si do smrti ni odpustil, da se je bil pri vratih za vojvodo. Tudi Brancallion si je zastoj skušal razjasniti, zakaj je pomagal uiti strašnemu gospodarju . . .

Konec.

Molče so razjahali in izginili v kraljevo palačo . . .

— V dvorno kapelo! — je podmolčko zagolčal vojvoda . . .

Prostorna kapela je bila že polna množice. Prihod burgundske gospe, raztrgane, oškropljene s krvjo, je hipoma pomiril silni trušč. Množica se je razdelila in Ivan Neustrašni je trdo stopal naravnost proti prestolu! . . .

Vojvoda Burgundski je hitel sprejemati krono Francije! Zaključiti se je imela velika tragedija, ki je v zgodovini popisana s krvjo in s solzami . . .

Ivan Neustrašni ni še dobro prispel do srede kapele, ko se je pred njim ustavil, tako nenadoma, kakor da bi se našel živ konj in zakopje z nogami v zemljo v noči; z vojvodom so okamneli za hip tudi njegovi spremljevalci . . .

Kakor v sanjah je dosegel njih ušesa glas fanfar, naznanjajočih prihod kralja; kakor v sanjah je videl vojvoda skozi množico, kako so se vrata za prestolom široko odprla . . .

— Kralj prihaja! . . . Prostor za kralja! . . .

Kovinasto je zvenel klicarjev glas . . . Fanfare so rezajoče napolnjevale mračno kapelo. V vratih se je pokazal kralj Karl VI. in veličanstveno stopal na prestol . . . Za njim je vstopila Izabela, blede, opotekajoča se, uničena . . . Nato je prikorakal Savoisy, od temena do pete v železju na čelu čeli trdnjavski posadki, obstoječi iz lokostrelcev, sulčarjev, helebardirjev. In Savoisy je marširal ob prestolu naravnost proti vojvodi. Množica se je prestrašena umikala. Vojaki, onesnaženi s krvjo, raztrgani, krvaveči, so zavzeli ves gornji del svetlišča

Hiša Saint-Pol.

Posljite naročnino, ako je še niste!

Šolske knjige

za vse srednje, meščanske in ljudske šole

v najnovjših odobrenih izdajah ter vse šolske potrebščine v najboljši kakovosti priporoča po zmerni ceni

L. Schwentner

v Ljubljani, Prešernova ulica 3.
Poslojpe mestne hranilnice.

Dr. Iv. Jenko
zopet ordinira

Kavarna

se prodaja v Ljubljani iz proste roke.
Pisma je pošiljati pod šifro „k a - v a r n a“ poštno ležeče Ljubljana I.

Velika zaloga čevljev!

A. SCHWEITZER, Prešernova ulica 48.

Specialiteta: Posebno močni čevlji za dečke in deklice po zelo nizki ceni.
Popravila. Higijenični in lovski čevlji. Lastna delavnica.

Ravnokar došla velika izbira oblek za šolsko mladino

za deklice in dečke. — Najnovejše obleke, površnike in raglane za gospode. Najmodernejšo in največjo izbero damske konfekcije, kakor paletote, raglane, kostume, jopice, krila in bluze po priznani najnižjih cenah priporoča

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Vse šolske knjige

ima v predpisanih izdajah in veliki množini v zalogi trvdka

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg

trgovina s knjigami in muzikalijami

Ljubljana, Kongresni trg št. 2.

Seznamki učnih knjig se oddajajo zastonj.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani r. z. z. o. z.

Francišškanska ulica št. 8

se priporoča slavnemu občinstvu za tisk vsakovrstnih tiskovin: knjig, brošur, časopisov, pisem in kuvert s firmo, vizitk, poročnih kart, mrtvaških listov i. t. d.

Za posojilnice, hranilnice, denarne zavode letne zaključke, hranilniške knjižice i. t. d.
Pevskim društvom za tiskane ali litografirane note.

Tisk eno ali mnogobarven.

Izdelava fina!

Postrežba točna!

Cene zmerne!

Obenem priporoča edini slovenski politični neodvisni tukajšnji dnevnik

„DAN“

ki izhaja vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, ob 3. uri zjutraj. Izborni članki, najnovejše vesti, zanimivi podlistki. — Naročajte se na „DAN“ in oglašajte v njem!

Spominjajte se dijaškega društva „Domovina“!

„DAN“ se prodaja

po 6 vin.:

1. V Gorici: Karol Schmelzer, južni kolodvor Ter. Leban, Corso Verdi 20. Jan. Sardagna, Gosposka ul. 9. U. Likar, državni kolodvor.
2. V Kranju: Adamič, Glavni trg. Rant: Sifer na kolodvoru.
3. Na Bledu: Pretnar in A. Wöfling.
4. V Bohinjski Bistrici: M. Grobotek.
5. V Radovljici: Oton Homan.
6. V Škofljah: M. Zigon.
7. V Idriji: tiskarnar Sax.
8. V Cerklji: K. Werli.
9. Na Rakeku: A. Domicell.
10. V Gor. Logatcu: Josip Rus.
11. V Postojni: I. Marinčič.
12. V Št. Petru na Krasu: K. Schmelzer.
13. V Novem Mestu: Josip Kos.
14. V Opatju: A. Tomašič.
15. V Reki: J. Trbolevič.
16. V Divači: K. Schmelzer.
17. V Komnu: A. Komel.
18. V Nabrežini: K. Schmelzer.
19. Na Zidanem mostu: M. Peterman.
20. V Celju: Zvezna trgovina.
21. V Mariboru: Vilko Welzl.
22. Solkan: F. Kovač.
23. Trnovo: Jos. Brinar.

— 802 —

— 803 —

okoli prestola. Vojvoda v vihrajoči razburjenosti ni bil zapazil, da so pustili preko mostu le njega in del njegovih ljudi, druge pa odrezali od njega in jih potisnili nazaj na ulico. Slišal je sicer krik za seboj, pa ni se menil zanj. Pariz je hrumel cel dan v počestnih bitkah . . .

Ivan Neustrašni je čutil, da se je jela ovijati krog telesa železna vrvi, ki ga je tiščala in oklepala, da bi zarjul bolečine. Pa preko premrtih ustnic ni mogel spraviti glasu. V možganih mu je žarel in žgal hujše od ognja krik, ki ni mogel na dan.

— Živ . . . On je živ! . . . Kralj! . . .

Bulil je pred se in niti s prstom ni mogel ganiti . . . Za vojaki je videl vstopiti plemiča Passavanta, kapitana Tannegnyja in Brancailona . . . Postavili so se ob prestolu z golimi meči v rokah. Kralj se je nervozno režal in pošastno motil strašni molk, ki je zopet legel na zbrane. Bilo je kakor bi pričakovali še nekoga . . .

In pričakovani je prišel! . . . Med vrati se je pokazala ženska postava, srebrnobelih las, bledega obličja, zavita v bel palč; mož v kravatordeči obleki je podpiral prikazen . . .

— Bila je duh — Lavra! . . .

Vojvoda je groze zarjul. Mrtvaško mrzle kaplje so mu drsele raz čelo. Iztegnil je roke od sebe, kakor bi se hotel ubraniti bližajoči se prikazni. Pa prihajala je vedno bližje, tik k njemu je stopila, razgrnila je pergament, ki ga je držala v rokah in z neslišnim glasom je jela čitati njegovo vsebino . . .

Drugič je rjoveč krik preletel kapelo . . . Tudi zbrani so pobledele. Na voščnem licu ča-

rodejca se je pokazala živo rdeča dlani in kri se je nabirala v kaplje . . .

— Moja ura je prišla! . . . Visokost, po plačilo prihajam!

Saitanov obraz se je spačil v maščevalni strasti . . .

— Milost! — je zabledel vojvoda in omahnil v naročje svojemu bratu.

Ona pa, ki jo je ljubil, se je dotaknila s prstom njegovih prsi in izpregovorila s strogim, jasnim glasom:

— Vojvoda Ivan Neustrašni, pri bogu in pri ljudeh te vprašam, kdo je morilec kraljevega brata, vojvode Orleanskega? . . .

Mukoma se je vzravnal vojvoda. Blesk blaznika je žarel v njegovih puncicah. S krvjo pomešana pena je silila skozi tesno sklenjene ustnice. Čutil je pogled vseh zasajene v svojem telesu in razkošna bolečina je objela njegove ude. Zapri je oči, sladak smehljal mu je legel na izmučeno lice in ustnice so se mu zganile kakor v spanju:

— Jaz sem umoril Orleansa! . . .

Vsak je imel na dlani vojvodov odgovor, pa strela iz neba ne bi učinkovala strašnejše od tega priznanja . . . Dušo trgajoč, bolesten krik je zaječal po svetišču, izhajajoč iz kraljice, množica je drgetajoča onemela . . .

Zdajci je vstal kralj.

— Zgrabite morilca! — je zarjul in se zopet sesedel. Grgrajoče hropenje je napolnilo kapelo. Kriza tako dolgo zadržana, je izbruhnila z vso silo. Iz prestola se je zvil živ klopčič in se zavalil čez stopnjice vojakom pod noge.

Kralj Francije je norel . . .